

# EEN PLEIDOOI VOOR EEN POLITIEKE VISIE OP DUURZAAM ONDERWIJS

## INVESTEREN IN DE TOEKOMST, IS INVESTEREN IN JONGEREN

### EEN ONZEKERE TOEKOMST VOOR ONZE KINDEREN

We streven allemaal naar onderwijs waarin onze jongeren goed voorbereid worden op wat er komen gaat: op de toekomst. We streven naar een wereld waarin ons welzijn niet ten kosten gaat van toekomstige generaties, maar ten behoeve zal zijn van de toekomstige generaties én al het andere leven op onze planeet. Dit streven komt voort uit de wetenschap dat het welzijn van de mens afhankelijk is van het draagvlak van onze aarde, van een stabiel klimaat en een rijke biodiversiteit. Goed onderwijs geeft jongeren de bagage om de huidige wereld te analyseren en de gewenste toekomst te realiseren.

Die gewenste toekomst is op dit moment echter ver weg. De klimaatcrisis, de biodiversiteit-crisis, de fijnstof- en stikstof problematiek, de toenemende ongelijkheid en armoede, de voedselonzekerheid en het aanstaande tekort aan grondstoffen bedreigen de toekomst van ons en van onze jongeren en de generaties na hen. De urgentie wordt vergroot doordat deze bedreigingen zich niet langer lineair, maar exponentieel ontwikkelen. Internationale afspraken om bovengenoemde crises aan te pakken en tot een duurzame wereld te komen (w.o. de Sustainable Development Goals en het Akkoord van Parijs) worden niet nagekomen. Ingrijpende transities lijken

noodzakelijk om nog enige hoop te houden.

### HET BELANG VAN DUURZAAM ONDERWIJS

- Hoe gaat het onderwijs een nieuwe generatie voorbereiden op deze toekomst en ze de benodigde kennis en vaardigheden aanleren?
- Hoe leren wij jongeren kritisch en systemisch denken, zodat zij de samenhang tussen de diverse problemen gaan zien?
- Hoe leren we ze om door samen te werken creatieve oplossingen te vinden?
- Hoe zorgen we ervoor dat onze jongeren gelukkige, empathische en verantwoordelijke wereldburgers worden?
- Hoe trainen wij de vaardigheden die nodig zijn om in lokaal, nationaal en internationaal verband de gewenste verandering in gang te zetten?

### STAND VAN ZAKEN

Gelukkig zijn veel leerkrachten en organisaties - verenigd in de Coöperatie Leren voor Morgen - al jaren bezig met duurzame ontwikkeling in het onderwijs. Er zijn netwerken zoals Duurzaam MBO, Teachers for Climate en Duurzame PABO, waarin bijna 2000 docenten zijn aangesloten. Er zijn Ecoschools, Technasia en Unesco-scholen, waar duurzaamheid onderdeel van het beleid

is. Er zijn docenten en organisaties die leermiddelen, challenges en masterclasses ontwikkelen. Vanuit de basis is dus voldoende beweging, echter de basis wordt niet gefaciliteerd door de huidige leerdoelen, exameneisen en kwalificatiedossiers. Duurzaamheid zit nog verstopt en versnipperd in dossiers en krijgt ad hoc vorm, zeker in de druk in de huidige curricula. Docenten krijgen niet genoeg tijd, training en faciliteiten om hun duurzame initiatieven tot regulier onderwijs te maken.

## WAT IS ER NODIG?

Essentieel is een duidelijke visie van de politiek en ministerie van onderwijs op de rol van educatie in het realiseren van de gewenste duurzame toekomst. Op dit moment is van expliciete visie en beleid, laat staan regie op dit gebied, geen sprake. Inhoudelijk stimuleren enkele andere departementen als LNV, I&W en EZK waar mogelijk en passend. Ons onderwijs is de laatste vijftig jaar echter nauwelijks veranderd in de essentie en maatschappelijke betekenis. De wettelijke leerdoelen voor PO en VO zijn sinds 2007 niet aangepast en, ondanks een veelbelovend proces binnen curriculum.nu, zal dat ook de komende jaren niet gebeuren. Het onderwijsdebat gaat vooral over achterstanden, salarissen en kansenongelijkheid. Dat zijn uiteraard belangrijke voorwaardelijke elementen, maar de primaire taak van het onderwijs is om scholieren en studenten voor te bereiden op de samenleving en de vraagstukken van de toekomst. Naast de vraag van 'wat' en 'hoe' is de vraag 'waartoe' de meest essentiële.

Van de overheid verwachten we een stimulerende en faciliterende rol op het gebied van duurzaam onderwijs vanuit een visie op de betekenis van onderwijs in de transitie waarvoor we ons gesteld zien. Van de educatieve sector en scholen verwachten we het inbedden van duurzaamheid in beleid en integrale programma's. Met meer ruimte voor de docent om (vakoverstijgend) in te spelen op nieuwe maatschappelijke, wetenschappelijke, filosofische en technologische inzichten en ontwikkelingen in de school- en leefomgeving.

## MET NAME WILLEN WE INZETTEN OP DE VOLGENDE PUNTEN:

### POLITIEK

- 1 Een landelijke regiefunctie van de overheid, om het proces van duurzame educatie te coördineren, te faciliteren en te waarborgen.
- 2 Jongeren op elk beslissingsniveau actief en structureel betrekken bij de invulling van beleid rondom onderwijs.
- 3 'Labelen' van onderwijsgeldten om te zorgen dat duurzame onderwijsontwikkeling inderdaad op de werkvloer geïnvesteerd wordt.
- 4 Een stimuleringsfonds voor duurzaamheidseducatie, o.a. voor het opschalen van huidige initiatieven en begeleiding van pilot-scholen voor onderwijs in duurzame ontwikkeling.
- 5 Het opzetten van een programma voor Duurzame Scholen, om scholen te helpen duurzame ontwikke-

ling een plaats te geven in beleid en uitvoering.

- 6 Heldere kwaliteitseisen voor duurzame educatie, vastgelegd in exameneisen en kwalificatiedossiers, en een actieve rol van de onderwijsinspectie om deze te verifiëren. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van een benchmark zoals de Sustainable, de AISHE Methode of andere instrumenten. Dit sluit aan bij 'Quality Education' zoals bedoeld in SDG 4.

### EDUCATIEVE SECTOR

- 1 Centraal stellen van de Sustainable Development Goals in de nieuwe leerdoelen voor de maatschappelijke opgeven in de curricula van het po en vo en in de kwalificatiedossiers van het mbo.
- 2 Het vertalen van deze doelstellingen in specifieke leerinhoud, projecten etc;
- 3 Het bijbrengen van 21e-eeuwse vaardigheden als samenwerken, kritisch denken, creativiteit en ondernemendheid;
- 4 Meer integraal onderwijs volgens de Whole School Approach: vakoverstijgend, leerjaaroverstijgend, in doorlopende leerlijnen;
- 5 Het verduurzamen van eigen gebouw en bedrijfsvoering van elke onderwijsinstelling;
- 6 Meer contact met de omgeving van de school: ouders, gemeente, bedrijven en maatschappelijke organisaties, om aan te haken bij actuele vraagstukken op het gebied van duurzaamheid en ecologische stabiliteit;
- 7 Meer aandacht voor de individuele kwaliteiten en interesses van leerlingen in leerlinggericht onderwijs, zodat zij ontdekken aan welke vraagstukken zij in de toekomst de meest zinvolle bijdrage kunnen leveren;
- 8 Minder bureaucratie en meer ruimte voor- en vertrouwen in- docenten om invulling te geven aan het lesprogramma en hun expertise, lesinhoud en didactiek doorlopend te actualiseren en benutten;

## MEER WETEN?

Wilt u een afspraak maken met onze lobbygroep, kunt u contact opnemen met onze coördinator **Marte Visser: [marte@timeisnowfoundation.org](mailto:marte@timeisnowfoundation.org)**

Leren voor Morgen is een coöperatie die veel van de onderstaande onderwijsorganisaties vertegenwoordigd. Voor meer informatie over duurzaam onderwijs, kunt u contact opnemen met **Giuseppe van der Helm: [giuseppe@lerenvoormorgen.org](mailto:giuseppe@lerenvoormorgen.org)**.

# WE GAAN GRAAG HET GESPREK MET U AAN!

COÖPERATIE LEREN VOOR MORGEN

NEDERLANDSE ACADEMIE VOOR DUURZAAM ONDERWIJS

TEACHERS FOR CLIMATE

DE JONGE KLIMAATBEWEGING

KLIMAAT IN DE KLAS

YOUTH FOR CLIMATE NL

FRIDAYS FOR FUTURE

TIME IS NOW FOUNDATION

Generaal Middendorp - INTERNATIONAL MILITARY COUNCIL ON  
CLIMATE AND SECURITY (IMCCS)

Michel Scholte, MINISTER VAN DE NIEUWE ECONOMIE - MVO NEDERLAND

Manal Moussane - UNITED NATIONS YOUTH REPRESENTATIVE ON HUMAN RIGHTS  
AND SECURITY

Mert Kumru - UNITED NATIONS YOUTH REPRESENTATIVE ON HUMAN RIGHTS  
AND SECURITY

DIT MANIFEST IS MET LIEFDE OPGEMAAKT DOOR  
PIETJEPRECIES.NL



TEACHERS FOR  
CLIMATE NL

